

Xã xây dựng nông thôn mới ở Kiên Giang:

Bàn về nâng cao hiệu quả hình thức tổ chức sản xuất

ThS. PHẠM VĂN QUANG
Trưởng Chính trị tỉnh Kiên Giang

Trong bộ tiêu chí xây dựng nông thôn mới (NTM), tiêu chí tổ chức sản xuất (tiêu chí số 13) có ý nghĩa rất quan trọng. Xã xây dựng NTM phải có mô hình tổ chức sản xuất, gồm: tổ hợp tác (THT) hoặc hợp tác xã (HTX) hoạt động có hiệu quả. Tỉnh Kiên Giang đã đạt được những kết quả tích cực bước đầu, tuy nhiên, vẫn còn không ít hạn chế cần khắc phục.

Đồng chí Ksor Phước thăm một cơ sở đào tạo nghề cho lao động nông thôn tại Kiên Giang

NHIỀU MÔ HÌNH TỔ CHỨC SẢN XUẤT ĐẠT HIỆU QUẢ

Về hiệu quả của HTX nông nghiệp:
Qua số liệu khảo sát của tỉnh Kiên Giang, tính đến tháng 12/2012, trong 136 HTX của 53 xã xây dựng NTM, thì có 30,1% số HTX đạt khá, giỏi; 40% số HTX đạt trung bình; 29,4% xếp loại yếu và không hoạt động. Số HTX hoạt động có lợi

nhuận chiếm hơn 70%, trong đó có khoảng 30% HTX đạt lợi nhuận khá cao. Riêng số HTX ở 33 xã thí điểm xây dựng NTM đạt từ 10 tiêu chí trở lên, có đến 90% số HTX đạt lợi nhuận khá cao. So sánh hiệu quả của hộ xã viên HTX tổ chức theo mô hình cánh đồng mẫu lớn với hộ làm ăn cá thể, thì lợi nhuận cao hơn 5 triệu đồng/ha/vụ, do giảm được 1/3 chi phí sản xuất, nâng cao năng suất và tiêu thụ nông sản với giá cao, tương đối ổn định. Một số HTX khá, giỏi thực hiện tốt nhiều khâu dịch vụ, kinh doanh tổng hợp đa ngành nghề có

quy mô tiếp tục được củng cố và phát triển, như: HTX nông nghiệp Thạnh Hòa (Châu Thành), HTX Kênh 3 A (Tân Hiệp)...

Về hiệu quả của THT nông nghiệp: Các THT cũng phát triển rất nhanh chóng, có nhiều mô hình THT hoạt động hiệu quả không thua kém gì so với một HTX. Chỉ trong 5 năm (2007-2012) đã có 1.041 THT được thành lập mới, nâng tổng số THT của toàn Tỉnh lên 3.012 với 59.785 hộ nông nghiệp tham gia, diện tích 83.870 ha, vốn góp 11,5 tỷ đồng.

Qua khảo sát tại 6 xã thí điểm xây dựng NTM có THT hoạt động, gồm: Định Hòa, Thạnh An (Gò Quao); Sơn Kiên, Nam Thái Sơn (Hòn Đất); Vĩnh Hòa, Thạnh Yên (U Minh Thượng), các xã này đã đạt được từ 10 – 13 tiêu chí xã xây dựng NTM. Trong đó, tiêu chí các hình thức tổ chức sản xuất chủ yếu là THT hoạt động mang lại hiệu quả khá, với các nội dung, như: hỗ trợ nhau trong các khâu bơm tát, gieo sạ đúng lịch thời vụ, chuyển giao khoa học, công nghệ, phòng trừ sâu bệnh... So sánh năng suất bình quân của hộ tổ viên THT tăng hơn so với hộ làm ăn cá thể từ 1,5 – 1,8 tấn/ha/vụ (hộ tổ viên THT đạt năng suất từ 6,5 – 6,8 tấn/ha/vụ, trong khi hộ làm ăn cá thể chỉ đạt năng suất 5 – 5,5 tấn/ha/vụ). Chi phí sản xuất của hộ tổ viên THT cũng giảm hơn so với hộ làm ăn cá thể 30% trên cùng 1 đơn vị diện tích. Sau 3 năm triển khai thực hiện xây dựng NTM, tổng vốn bố trí cho chương trình hơn 3.035 tỷ đồng, gồm: vốn Trung ương 2,8%, Tỉnh 6,2%, vốn lồng ghép các ngành, doanh nghiệp 86% và 5% còn lại do nhân dân đóng góp.

Hiện nay, Tỉnh hoàn thành phê duyệt hồ sơ quy hoạch xã NTM cho 118 xã, đạt 100% kế hoạch, trong đó lập và phê duyệt xong 77 xã. Từ nay đến cuối năm 2015, tỉnh Kiên Giang phấn đấu có 35 xã điểm đạt tiêu chí xã NTM và huyện NTM Tân Hiệp; 83 xã còn lại, trong đó có 18 xã đạt từ 15-18 tiêu chí, 47 xã đạt từ 10-14 tiêu chí và 18 xã đạt từ 5-9 tiêu chí. Riêng từ nay đến cuối năm 2013, có 2 xã đạt tiêu chí xã NTM là Mỹ Đức (Hà Tiên) và Tân Hiệp A (Tân Hiệp).

NHỮNG HẠN CHẾ, YẾU KÉM

Tuy nhiên, hiệu quả của các hình thức tổ chức sản xuất ở các xã xây dựng NTM trên địa bàn tỉnh Kiên Giang cũng còn tồn tại những hạn chế, yếu kém, như: Hiệu quả kinh tế chưa thật cao và không ổn định. Hầu hết các THT có quy mô nhỏ, vốn ít, tài sản chung không có; Tổ chức thiếu chặt chẽ, quan hệ hợp tác còn lỏng lẻo, các THT nông nghiệp chủ yếu hoạt động theo mùa, vụ. Đa số các THT chưa đăng ký hoạt động với ủy ban nhân dân xã theo quy định, nên địa vị pháp lý chưa rõ ràng. Số lượng HTX yếu kém và HTX không hoạt động chiếm tỷ lệ khá cao (29,4%), đa số có tỷ suất lợi nhuận thấp; Lợi ích HTX mang lại cho xã viên chưa nhiều; Phần lớn các HTX không trả được công thù lao cho ban chủ nhiệm, ban kiểm soát hoặc có trả được thì mức rất thấp, không đóng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế cho cán bộ...

Nguyên nhân là do:

Thứ nhất, một số cấp ủy, chính quyền địa phương và nhân dân trong Tỉnh chưa nhận thức đúng vị trí, vai trò của hình thức tổ chức sản xuất THT, HTX với xây dựng NTM, do vẫn còn có tư tưởng hoài nghi đối với mô hình kinh tế hợp tác kiểu cũ, chưa coi đây là khâu đột phá để nâng cao hiệu quả sản xuất, nâng cao thu nhập cho nhân dân trên địa bàn, đồng thời là tiền đề cơ bản để xây dựng thành công các tiêu chí xã NTM khác. Mặc khác, vẫn chưa chú trọng tuyên truyền, vận động củng cố, nâng cao hiệu quả THT, HTX, nên đã không phát huy được sức mạnh tổng hợp của kinh tế tập thể. Từ đó, việc hoàn thành các chỉ tiêu xây dựng NTM cũng còn rất hạn chế.

Thứ hai, còn chịu ảnh hưởng nặng nề của tư tưởng tiểu nông, sản xuất nhỏ nên việc góp vốn, tài sản và đất đai để làm ăn tập thể của người nông dân còn nhiều hạn chế, gây ảnh hưởng không nhỏ đến việc vận động phát triển, củng cố, nâng cao hiệu quả các hình thức tổ chức sản xuất THT, HTX trong quá trình xây dựng NTM.

Thứ ba, nhiều THT, HTX tổ chức và hoạt động chưa tuân thủ đầy đủ theo quy định của pháp luật; công tác tài chính, kế toán còn lỏng lẻo; tính minh bạch, dân chủ trong tổ chức và hoạt động chưa được đảm bảo, có nơi còn tình trạng vi phạm.

Thứ tư, những khó khăn nội tại của THT, HTX chậm được khắc phục, đặc biệt là khó khăn về vốn, cơ sở vật chất, ứng dụng khoa học, công nghệ, trình độ quản lý, nguồn nhân lực... trình độ năng lực của đội ngũ cán bộ quản lý THT, HTX còn yếu, đa số có trình độ học vấn thấp, thiếu chuyên môn, nghiệp vụ, chỉ được đào tạo qua các khóa tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ ngắn ngày.

Thứ năm, cơ chế chính sách hỗ trợ, khuyến khích phát triển THT, HTX tuy đã được ban hành tương đối đầy đủ, nhưng phần lớn tính khả thi không cao, việc cụ thể hóa còn chậm và thiếu đồng bộ; thiếu sự giúp đỡ và hướng dẫn thực hiện tới THT, HTX, nguồn lực thực hiện có hạn.

ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP

Để tiếp tục củng cố, phát triển và nâng cao hiệu quả các hình thức tổ chức sản xuất THT, HTX đáp ứng yêu cầu xây dựng xã NTM, tỉnh Kiên Giang cần phải tiếp tục thực hiện đồng bộ các giải pháp cơ bản sau:

Một là, phải tăng cường công tác tuyên truyền, vận động để nâng cao nhận thức của cán bộ và nhân dân, để họ hiểu một cách đúng đắn và đầy đủ về vị trí, vai trò của THT, HTX trong xây dựng NTM. Đặc biệt, bồi dưỡng cho các cán bộ xã về kiến thức, phương pháp tổ chức xây dựng NTM. Bên cạnh đó, công tác thông tin tuyên truyền cần được thực hiện thường xuyên và có sự tham gia của nhiều cơ quan, nhất là các cơ quan thông tin đại chúng. Việc tuyên truyền phải làm cho người nông dân tự nguyện, tự giác tham gia vào THT, HTX, hình thành nên các cánh đồng lớn để nâng cao hiệu quả sản xuất trong nông nghiệp. Đồng thời, phải tiến hành tổng kết các mô hình THT, HTX làm ăn khá, giỏi trên địa bàn Tỉnh để rút kinh nghiệm, tổ chức phổ biến, nhân rộng, lập các dự án xây dựng THT, HTX ở các xã điểm trong lĩnh vực sản xuất nông nghiệp.

Hai là, hiện nay, nông dân trên địa bàn tỉnh Kiên Giang gặp rất nhiều khó khăn trong việc tiêu thụ nông sản, thường bị “cò” và “thương lái” ép giá, vì vậy, từng THT, HTX phải làm tốt khâu tiêu thụ nông sản, giúp nông dân tăng thu nhập. Để làm tốt việc này, các THT, HTX trong Tỉnh phải tích cực tìm những doanh nghiệp có uy tín và có khả năng để ký kết hợp đồng tiêu thụ nông sản cho nông dân. Thực hiện ký kết hợp đồng với các công ty kinh doanh lương thực từng bước bao tiêu lúa chất lượng cao, xây dựng thương hiệu gạo “đặc sản xuất khẩu” có thị trường chọn lọc, thực hiện bao tiêu lúa theo phương thức “ký gửi”.

Ba là, các THT, HTX phải tăng cường liên kết nông dân lại với nhau để hành động tập thể trên cơ sở thu được lợi ích tối đa. Đồng thời, làm đầu mối liên kết với các doanh nghiệp (cung ứng giống, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật...) và các nhà khoa học để thực hiện xây dựng “cánh

đồng mẫu lớn” theo hướng VietGAP. Đẩy mạnh phát triển các dịch vụ thiết yếu phục vụ cho sản xuất như ứng dụng tiến bộ khoa học công nghệ, phòng chống dịch bệnh, cung ứng vật tư, thu hoạch và bảo quản sau thu hoạch... Xây dựng hệ thống kết cấu hạ tầng giao thông, thủy lợi, điện, nước, hệ thống thông tin liên lạc, trạm bơm điện tập thể...

Bốn là, hiện nay, trình độ, năng lực của đội ngũ cán bộ quản lý THT, HTX rất yếu và thiếu. Tỉnh cần tăng cường công tác đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ quản lý THT, HTX. Tổ chức các lớp tập huấn cho cán bộ quản lý THT, HTX, tăng cường công tác đào tạo cán bộ đương chức.

Năm là, từng xã xây dựng NTM trên địa bàn Tỉnh cần tập trung chỉ đạo quyết liệt phát triển, củng cố và nâng cao hiệu quả các THT, HTX trong nông nghiệp. Củng cố các THT hiện có, vận động đưa THT làm ăn có hiệu quả nâng lên thành lập HTX. Tiếp tục nâng cao hiệu quả hoạt động của các HTX trung bình và yếu, đặc biệt là phát triển các THT, HTX kinh doanh tổng hợp.

Sáu là, vận dụng tốt các chủ trương, chính sách để hỗ trợ HTX nông nghiệp phát triển tốt. Đặc biệt là các chính sách ưu đãi về tín dụng, chính sách đầu tư, chính sách hỗ trợ, tạo điều kiện về quỹ đất... Thường xuyên quan tâm đến công tác xúc tiến thương mại, ứng dụng khoa học, công nghệ mới, tiêu thụ sản phẩm... Thành lập Quỹ hỗ trợ phát triển THT, HTX trên địa bàn Tỉnh. Tăng nguồn vốn cho vay và hỗ trợ lãi suất cho THT, HTX mua máy móc phục vụ sản xuất nông nghiệp.

Bảy là, các cấp ủy và tổ chức đảng nên tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo về củng cố và nâng cao hiệu quả THT, HTX; hướng dẫn việc xây dựng cơ sở đảng và các đoàn thể trong tổ chức THT, HTX theo đúng Điều lệ Đảng, nâng cao chất lượng hoạt động của chi bộ, cơ sở ấp, HTX gắn với việc quy hoạch tạo nguồn, bồi dưỡng phát triển đảng trong THT, HTX; khắc phục tình trạng ở các địa phương thành lập THT, HTX chạy theo số lượng, hình thức, không quan tâm đến việc củng cố và nâng cao hiệu quả.

Xây dựng các hình thức tổ chức sản xuất theo mô hình THT, HTX là trọng tâm của cuộc vận động lớn trong phong trào xây dựng NTM để cộng đồng dân cư ở nông thôn đoàn kết, đồng lòng xây dựng thôn, xã, gia đình của mình khang trang, sạch, đẹp; phát triển sản xuất toàn diện, hiệu quả nông nghiệp, công nghiệp và dịch vụ trong nông nghiệp, nông thôn. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tỉnh ủy Kiên Giang (2012). *Chương trình củng cố, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể giai đoạn 2012-2020*
2. UBND tỉnh Kiên Giang (2012). *Kế hoạch số 87/KH-UBND về củng cố, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể 2012-2015 và định hướng phát triển đến 2020*
3. Phạm Thị Cẩm, Vũ Văn Kỹ, Nguyễn Văn Phúc (2003). *Kinh tế HTX trong nông nghiệp ở Việt Nam*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội
4. Phan Trọng An (2011). *Kinh nghiệm phát triển HTX nông nghiệp ở Nhật Bản và bài học rút ra cho Việt Nam*, truy cập từ http://socodevi.com.vn/index.php?option=com_content&task=view&id=60